

Peqqinnissaqarfiup nutarterneqarnera pillugu nassuiaat, 2010

Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik
UKA 2010/PN suliap nr. 2010 - 034099

**Peqqinnissaqarfiup nutarterneqarnera
pillugu nassuiaat, 2010
Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik**

1. Siulequt

WHO'p isumasiuutaa naapertorlugu peqqissutsimut qanoq issuseq "tamakkiisumik timikkut, tarnikkut inooriaatsikkullu peqqissutsimi nappaatit sanngiissutsillu pinngitsoortinnissaat" pineqartoq Naalakkersuisut isumaqatigaat.

Peqqinnissaqarfiup nutarterneqarnera peqqinnissaqarfiup oqaluttuarisaanerani nutarterinerit annertunersaaraat.

Peqqinnissaqarfiup nutarterneqarnerani pineqarput pingaarnertut peqqissutsikkut sullissinerup nukittorsarneqarnissaa, tamatumani anguniarneqarluni innuttaasoq najugaata sapinngisamik qanittuani tamakkiisumik peqqissutsikkut sullissinnaanissaa. Peqqinnissaqarfik arlalinnik unamminartunik suliassaqarpoq, taakkununga ilaallutik atorfinitsitsiniartarnermi ajornartorsiutit, inuiaqatigiit ukiumikkut katitigaanerisa allanngoriar-tonnerat aammalu nappaataasartut allanngornerat, nappaatit inooriaatsimik pissuteqartut amerliartornerisigut. Suliassat unamminarput, tamakkulu tamarmik peqqinnissaqarfiup aningaasaqarneranut nanertuutaapput, aammalu inuiaqatigiit peqqinnissaqarfiup sullissineranut naatsorsuutaat annertusisillugit. Tamakkualu unamminartut naammassineqassappata peqqinnissaqarfiup nukissanik atorluanaanissaq naleqqussaanissarlu annertunerusumik anguniarnerusariaqarpai, peqqinnissaqarfik tulluurtumik naleqqussarlugu pingaarnerusutut inuit peqqissuunissaat suliniutigalugu nappaatillu ineriartortarnerat peqqinnissaqarfimmilu immikkut ilisimasaqarfiusumi unitsitsisarnerit pinaveersaartillugit.

Naalakkersuisut qularutiginnigilaat peqqinnissaqarfiup nutarteneqarnerani innuttaasup najugaanut qaninnerpaamik peqqissutsikkut sullissinnaanissaata nukittorsarneqarnera tunngaviussasoq, peqqinnissaqarfik siunissamissaaq aningaasatigut killiliussat iluini sullissinermi piffissamut naapertuuttumik sullissinnaassappat.

Peqqinnissaqarfiup nutarterneqarneratigut peqqinnissaqarfiup suliassai unamminartut unammillerneqassapput, peqataaqataassallunilu peqqinnissaqarfiup siunissamissaaq pisussaaitaaffimminik eqquutitsisinaanissaanut.

Nassuiaatip matuma siunertaraa peqqinnissaqarfiup nutarterneqalernerani sinaakkusiussat nassuiarneqar-nissaat.

November 2010

Agathe Fountain

Peqqissutsimut Naalakkersuisoq

2. Imarisaanik takussutissiivik

Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik	1
1. Siulequt	2
2. Imarisaanik takussutissiivik	3
3. Aallaqqaasiut	4
4. Inatsisit Peqqinnissaqarfimmut tunngavissaasut:	4
4.1. Peqqinnissaqarfiup sullissineri pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 15, 6. november 1997-imeersoq..	4
4.2. Peqqinnissaqarfiup aqunneqarnera aqqissuussaanageralu pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 3, 23. maj 2000-meersoq	4
5. Peqqinnissaqarfiup unamilligassai periarfissaalu	5
6. Peqqinnissaqarfiup maannakkut ilusaa aqqissuussaanageralu	6
7. Peqqinnissaqarfiup nutarterneqarnera	7
8. Peqqinnissaqarfiup aqqissuussaanagerata nutarternera	8
8.1. Sinerissami peqqinnissaqarfiit siunissami aqqissuunneqarnissaat	8
8.2. Peqqinnissaqarfiup D.I.N.-imi siunissami aqqissuunneqarnera	9
8.3. Peqqinnissaqarfiup siunissami ataatsimut aqqissuunneqarnera	9
8.4. Peqqinnissaqarfiup pisortaqaarnikkut slunissami aqqissuunneqarnera	10
8.4.1. Peqqissutsimut Pinaveersaartitsinermullu Aqutsisoqarfimmi Peqqinnissaqarfiup qullersaqarfia ..	10
8.4.2. Sinerissami nunap immikkoortuini pisortat	10
8.4.3. D.I.N.-imi immikkoortortani pisortat	11
8.5. Katsorsaaviit	11
8.5.1. Dronning Ingridip Napparsimmavissua	11
8.5.2. Nunap immikkoortuani napparsimmavik/Nunap immikkoortuani peqqissaavik	12
8.5.3. Peqqissaavik	12
8.5.4. Nakorsaqarfiit/peqqissaaviit ataatsimik nakorsaqarfiusut aamma peqqinnissaqarfiit/ peqqissaaviit nakorsamik atorfinitsitsiniarnermi ajornartorsiuteqarfiusut	13
8.5.5. Erniffiusartut	13
8.5.6. Napparsimmaveeqqat nunaqarfinnilu nakorsiarftarfiit	13
8.6. Peqqinnissaqarfiup sulisui	14
8.6.1. Nunap immikkoortuini nakorsat	14
8.6.2. Peqqissaavinni peqqissaasut/peqqissaasut katsorsaasartut	14
8.6.3. Nunap immikkoortuini peqqinnissamut assistentit peqqinnissamullu ikiortit atorfiliit	14
8.6.4. Nunap immikkoortuini meeraaqerineq angerlarsimaffinnilu peqqissaasut sulineq	15
8.6.5. Nunap immikkoortuini juumuut	15
8.6.6. Sulisut allat nunap immikkoortuini nutaanik suliassallit	15
8.7. Suliffeqarfiit akomanni suleqatigiinneq	15
8.8. Nunap immikkoortuini sulisunik atorfinitsitsineq tiggummiinnarniarneriu	16
8.9. Aningaasaqarneq aningaasaqanermillu aqutsineq	16
Aningaasaqanermik aqutsineq	16
9. Ilinniartitaanikkut suliniutit	17
9.1. Nakorsat	17
9.2. Peqqissaasut	18
9.3. Juumuut	18
9.4. Peqqinnissamut assistentit	18
9.5. Portørit ilinniartitaanerit	18
9.6. Peqqissaanermi sulisut ilinniartitaaneq	19
10. Telemedicin	19
11. Peqqinnissaqarfimmi nunap immikkoortukkuutaartumik immikkoortoqarfikkuutaartumillu anguniagaqarluni sulineq	21
11.1. Nunap immikkoortuini immikkoortortaqaarfinnilu misileraanermi maannamut paasisat	21

3. Aallaqqaasiut

Peqqinnissaqarfiup nutarterneqarnera ulloq 1. januar 2011 atuutilissaaq, taamaalilluni peqqinnissaqarfik nunap immikkoortuinut tallimanut aggornilersorneqassalluni. Nutarterineranut tunngavissat sapinngisamik pitsaanerpaajutinneqarnissaat anguniarlugu ulloq 1. januar 2010 misileraaviusussanik marlunnik pilersitsisoqarpoq. Misileraaviusut misilittagariligaat nutarterineri suliat ingerlaqqinneranni ilanngunneqassapput.

Peqqinnissaqarfik arlalinnik unammilligassaqarpoq. Unammilligassat annertuut ilagaat sulisussarsiniartarneq sulisullu pisariaqartitat tigummiinnarniartarneri. Peqqinnissaqarfiup sinerissami peqqinnissaqarfinnut minnernut sivisuumik atorfeqartussanik sulisussarsiniartarnera ukiuni arlalissuanngortuni ajornakusoorsimaqaaq.

Inatsisartut 2003-mi ukiakkut ataatsimiinneranni aalajangersimasumik atorfinnut sulisussarsiniapiloortarnermik ajornartorsiuteqarnermi peqqinnissaqarfiup najukkanut aggornilersorneqarnera nunap nammineq pissusaanut naleqqiullugu pissusissamisoornersoq apeqqutigineqarpoq.

Peqqinnissaqarfiup nutaamik aaqqjissuunneqarnissaanik siunnersuuteqarnissaq siunertarlugu Naalakkersuisut 2004-mi misissuinissaq annertoq akuersissutigalugulu aallartitippaat. Nassuiaasiortoqarpoq 2007-imi Inatsisartut upernaakkut ataatsimiinneranni saqqummiunneqartumik. Nassuiaammi peqqinnissaqarfiup allaffissornikkut, aningaasaqarnikkut, peqqinnissamillu suliaqarnermi suut unammilligassarinerai erseqqis-saatigineqarput. Nassuiaammittaaq siunnersuutigineqarpoq nuna aggornilersorneqassasoq (nunap immikkoortuinut), Kalaallilu Nunaanni illoqarfinni siunissami ineriartorfiusussani nunap immikkoortuini qitiusumik peqqissaaviliortoqassasoq. Nassuiaat Inatsisartunilu oqallinneq tunngavigalugit Naalakkersuisut peqqinnissaqarfiup nutarterneqarnissaa aallartitippaat.

Naalakkersuisut isumaqarluinnarput aningaasaliissutissat sinaakkusiussat iluanni siunissamissaaq piffisamat naleqquttumik peqqinnissaqarfiup sullissinnaaneranut Peqqinnissaqarfiup nutarterneqarnera tunngaviussallunilu pisariaqartoq. Peqqinnissaqarfiup nutarterneqarneratigut peqqinnissaqarfiup unammilligassarisai naammassillugillu peqqinnissaqarfiup siunissami naammassissassarisaasa anguneqarnissaat qulakkiis-savai.

4. Inatsisit Peqqinnissaqarfimmut tunngavissaasut:

4.1. Peqqinnissaqarfiup sullissineri pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 15, 6. november 1997-imeersoq

Peqqinnissaqarfiup sullissinerani suliassat pingaarnarpaat makkuusut nassuiarpai:

- innuttaasut peqqjissusaannik pitsanngorsaaneq,
- nappaatinik taakkunungalugu assingusunik pinaveersaartitsineq,
- inuit napparsimasut, napparsimanermullu assingusumik misigisimasut misissornissaat, katsorsarnissaat paaqqutarinissaallu.

Peqqinnissaqarfiup sulinerminut tunngasumik piareersarnermini sumiluunniit najugaqarneq apeqqutaatinna-gu assigiimmik peqqinnissaqarfimmit sullinneqarnissaq tunaartarisassavaa.

4.2. Peqqinnissaqarfiup aqunneqarnera aaqqjissuussaanelu pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 3, 23. maj 2000-meersoq¹

§ 1 Naalakkersuisut peqqinnissaqarfimmi sulineq aqussavaat, pilersaarusiussavaat nakkutigalugulu.

§ 4 Nuna najukkani peqqinnissaqarfinnut aggorneqassaaq

¹ Peqqinnissaqarfiup nutarterneqarnera pillugu nassuiaat, 2010, suliarineqarneranut ilutigitillugu peqqinnissaqarfiup aqunneqarnera, aaqqjissuussaanelu kiisalu peqqinnissamat tunngasutigit sullissisut aamma tarnip pissusaanik ilisimasallit pillugit Inatsisartut inatsisisaattut siunnersuut suliarineqarpoq peqqussutip taartissaa.

Imm. 3 Nunap najukkani peqqinnissaqarfinnut agguataarneqarnera, aaqqissuunneqarnera suliaallu pillugit kiisalu Dronning Ingridip Napparsimmavissuata nunamut tamarmut suliai pillugit Naalakkersuisut malittarisassiussapput.

2010-mi ukiakkut ataatsimiinnermi peqqinnissaqarfiup aquunneqarnera, aaqqissuussaanaera kiisalu peqqinnissakkut sullissisut pillugit Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut saqqummiunneqarpoq. Inatsit ulloq 1. januar 2011 aallarnerfigalugu atuutilersussatut ilimagineqarpoq. Taassuma peqatigisaanik Peqqinnissaqarfiup aquunneqarnera aaqqissuussaanelu pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 3, 23. maj 2000-meersoq atorunnaassaaq.

Peqqinnissaqarfiup nutarterneqarnerata atuutilersinneqarnera inatsimmik allannguissamik pisariaqartitsinngilaq, nunammi peqqinnissaqarfinnut illoqarfikkaartunut imaluunniit nunap immikkoortukkuutaartunut agornilersuisinnaaneq Naalakkersuisut pigereermassuk.

Nuna siunissami peqqinnissaqarfimmi immikkoortortanut agornilersorneqassasoq inatsisissatut siunnersuummi § 6, imm. 1-imi allaqqavoq. Peqqinnissaqarfimmi immikkoortortanik taaguusiinikkut peqqinnissaqarfiup immikkoortortanut agornilersorsinnaaneranut Naalakkersuisut maleruagassiisinaanannerannik erseqqissaanissaq kissaatigineqarpoq, apeqqutaatinnagu illoqarfikkaartumik, nunap immikkoortuinut assigisaannilluunniit agornilersuineq pineqarnerasoq.

Inatsisissatut siunnersuummti § 6, imm. 1, § 6, imm. 3-mut atatillugu isigineqassaaq, tassani Naalakkersuisut peqqinnissaqarfiup agguataarneqarnera, aaqqissuunneqarnera, suliaalu kiisalu Dronning Ingridip Napparsimmavissua pillugit maleruagassiisinaanerat allaqqammat.

5. Peqqinnissaqarfiup unamilligassai periarfissaalu

Peqqinnissaqarfiup maannamut aaqqissuussaanaera 1928-mi ilusilersinneqarpoq, taamanikkullu pisariaqartitat periarfissallu aallaaviusimapput.

Peqqinnissaqarfik ullumikkut allaffissornikkut, aningaasaqarnikkut, peqqinnissamillu sullissinnermi arlalinnik unammilligassaqarpoq:

Peqqinnissaqarfik ukiorpassuarni sulisussarsiniarnermik annertuumik ajornartorsiuteqarfiuvoq, sulilu sulisussarsiniarneq ajornarsiartorluni, ingammik najukkani mikinerusuni. Sinerissami illoqarfinni mikinerusuni nunaqarfinnilu arlaqartuni sulisoqarnikkut ajornartorsiuteqartarneq ataavartumik atugaavoq. Assersuutigalugu 2009-mi nakorsaqaarniarneq eqqaaneqarsinnaavoq, tassani illoqarfinni nakorsat pisortaattut atorfinni 16-imi nakorsat pisortaataamaallaat qulingiluat ukioq naallugu aalajangersimasumik atorfeqarput. Illoqarfiillu sinnerini – illoqarfeeqqaniinerusoq – nakorsat pisortaattut atorfiit piffissami sivikitsumi taartinit 40-nit ikinnerunngitsunit inuttaqartinneqarput. Najukkani nakorsatut atorfiit inuttaqartinniarnerat suli ajornakusoorneruvoq.

Piukkunnartunik sulisunik amigaateqarneq naamassisinnaasat, ataavartumik ingerlatsineq pitsaassuserlu pitsaanngitsumik sunnertarpaat, aamma aningaasaqarnermut tunngatillugu.

Peqqinnissaqarfiup aaqqissuussaanaera maannakkutut ingerlaannassappat, siunissami sulisorisanut innutta- nullu ilerasunnartumik ingerlatsisoqalersinnaavoq. Misilittakkat takutippaat sulliviit annerusut ilinniarsimasu- nik amerlanernik inuttaqartut sulisussanik pisariaqartinneqartunik pissarsinissaminnut periarfissagissaar- nerusartut.

Innuttaasut najugaqariaasiat inooriaasiallu annertuumik allanngoriarsimavoq. Innuttaasut inoqarfinnit minnerusunit illoqarfinnut anginernut nussorput. Illoqarfinnut nussorneq taanna innuttaasut katsorsarne- qarsinnaanermik ilisimasaqarnerulernerisa peqqinnissaqarfimmut piumasagaatit allanngornerat nassataraa.

Inuiaqatigiit taamatut ineriartornerannut nalimmassarniarluni peqqinnissaqarfik aningaasaqarnikkut piviusorsiornerusumik sinaakkusiat iluanni nalimmassakkanik innuttaasunullu qaninnernik ujartroneqartunik neqeroortariaqarpoq.

Kalaallit Nunaanni Peqqinnissaqarfik – siunissami unammilligassat – pillugit Deloitte nalunaarusiamini (2010) aningaasaqarniarnerup killilimmik maanna qaffakkiartornerata nalaani naatsorsuutigisat annertusiartorneranni arlalinnik makkuninnga imaqtartunik iliuuseqarnissat tikkuarpai:

- Pitsaassutsip tikinneqarsinnaassutsillu akornanni aalajangersimalluinnartumik aallaaveqarluni tulleriiaarinninneq oqimaaqatigiissaarnerlu, tassunga ilanngullugit neqeroorutit ilaasa siammasissusiisa annikillineri.
- Peqqinnissaqarfimmi sulisoqatigiit akornanni aammalu peqqinnissaqarfiup illoqarfinnilu minnerusuni pisortat suliffeqarfiini allani suliassat allatut agguarneri.

Innuttaasut nappaatinik nalaanneqariaasiat allanngorsimavoq. Utoqqalinerusalersimavugut inooriaatsittalu nassataannik nappaatit, soorlu utoqqalineri sukkorneq, kræfti aammalu uummallunnerit taqqatigullu nappaatit atornerqartut annertusiartorput. Peqqinnissaqarfiup pisariaqartitanut nutaanut nalimmassarnissaa pisariaqarpoq, taamaasillunilu peqqinnermik siursaaneq pinaveersaartitsinerillu annertusarneqarlutik, tamatumalu peqatigisaanik misissuinerit, katsorsaanerit, paaqqutarinninnerit siunnersuinerillu peqqinnissaqarfiup sulii aallutarissavai.

Ataatsimut eqikkarlugit peqqinnissaqarfiup unammilligassai periarfissaalu immikkoortunut ukununga pingaarnersiornagit tulleriiaarneqarput:

- Sulisussarsiniarneq taakkuninngalu tigumminniinneq ajornakusoornerulersimapput
- Attaveqarneq pitsanngorsarneqarsimavoq (timmisartut/qulimiguullit)
- Innuttat najugaqariaasiat allanngorsimavoq
- Innuttat utoqqalinerusalersimapput
- Peqqissaanermi aningaasartuutit annertusiartorput
- Sullinneqarumanerit katsorsarneqarnermilu piumasaqaatit annertusiartorput
- Peqqissaanermi atortorissaarutit nappaatit amerlanerit katsorsarneqarsinnaalersippaat
- Inooriaatsip allanngorneratigut inooriaatsip nassatarisaanik nappaatit amerlanerit atuutilersippaat (uummallunnerit/taqqatigut nappaatit, kræfti, sukkorneq)
- Qarasaasiatigut ineriartornerup telemedicinillu peqqinnissaqarfimmi immikkut ilisimasallit ungasissusaat anikinnerulersippaat.

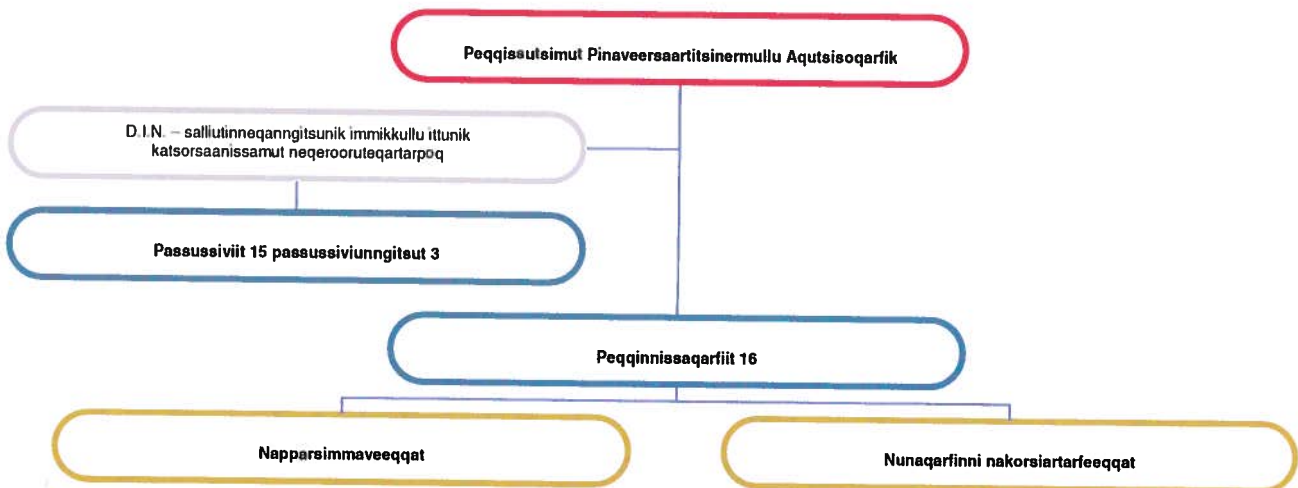
6. Peqqinnissaqarfiup maannakkut ilusaa aqqissuussaanelu

Nuummi nunamut tamarmut napparsimmavissuup – Dronning Ingridip Napparsimmavissuata (D.I.N.) sania-tigut peqqinnissaqarfik immikkoortunut 16-inut, illoqarfinni nunaqarfinnilu peqqinnissamut pingaarnertut sullissinermut, kiisalu peqqinnissamut tunngasunik sulianut annikitsunut agguagaavoq. Immikkoortuni 16-imi tamani napparsimmaveqarpoq/peqqissaaveqarpoq kiisalu arlalinnik mikinerusunik nakorsiartarfeqarluni.

Najukkani peqqinnissaqarfiit nakorsat pisortaannit, peqqissaasut qullersaannit ingerlatsinermilu pisortamit aqunneqarput. Peqqinnissaqarfiit angissutsimikkut assigiinngitsorujussupput, 11-nik nakorsaqtussanit illoqarfeqqani ataatsimik nakorsaqtussanut angissuseqarput. Pisortaqtigiit 16-it taakku Peqqissutsimut Pinaveersaartitsinermullu Aqutsisoqarfimmi Peqqinnissaqarfiup Qullersaqarfia qullersaraat, takussutissiamilu 6.1-imi takuneqarsinnaasutut taakku tamarmik immikkut Peqqissutsimut Pinaveersaartitsinermullu Aqutsisoqarfik qullersaraat.

D.I.N. Nuup illoqarfianut peqqinnissaqarfiullunilu nunamut tamarmut napparsimmavissuuvuq. D.I.N.-imi 15-inik passussivinnik passussivunngitsunillu sania-tigut pingasunik, tamarmik immikkut qullersalinnik immikkoortartaqarpoq, taakkulu aamma tamarmik immikkut Peqqissutsimut Pinaveersaartitsinermullu Aqutsisoqarfik qullersaraat.

Titartagaq 6.1. Peqqinnissaqarfiup maannakkut aaqjissuusaanera

Malugeqqusaq: Peqqissutsimut Pinaveersaartitsinemullu Aqutsisoqarfiup aamma Kigutilerisoqarfik, Peqqinnissaqarfiup nutarterneqarnerani ilaatinneqanngitsoq, akisussaaffigaa.

7. Peqqinnissaqarfiup nutarterneqarnera

Inuiaqatigiit ineriartornerannut peqqinnissaqarfimmi nalimmassaanissaq peqqinnissaqarfiup nutarterneqarnerani siunertarineqarpoq.

Peqqinnissaqarfiup eqaannerusumik ingerlanneqarsinnaanerata saniatigut sulisorisassat kajuminnerulersillugillu sulisut pisariaqartinneqartut pigiinnarneqarnissaat siunertaavoq, taamaalillunni isumalluutit pigineqartut pitsaannerusumik atorineqarlutik – "aningaasat atugassarititaasut atorlugit peqqinneq annertuneq".

Peqqinnissaqarfiup nutarterneqarnerani makku imaritinneqarput:

- Pisortat allaffissornerullu katersornerisigut taakkuninga ikilisaaneq, taamaalilluni sinerissami nunap immikkoortuini pisortaqaqarfinnik tallimanik pilersitsisoqarlunilu D.I.N.-imi immikkoortuni sisamanik aqutsisuliineq, taamaalilluni sulisut amerlanerusut katsorsaanermik suliaqartinneqalerlutik.
- Peqqinnissaqarfiup aningaasatigut sulisorisatigullu isumalluutaanik atorluaaneq eqaallisaanerlu.
- Ilinniakkatigut nukittunerusumik kajuminnarnerusumillu inissisimalernej.
- Peqqinnissaqarfiup pingaarnertut sullissineranik isumaginninneruneq, tassa piffimmi suussuser-siniaanermik, katsorsaanermik paaqqutarinninnermillu sammininnerullunilu annertunersumik pinaveersaartitsineq peqqinnerulersitsiniarnerlu.
- Peqqissakkat ataqatigiinnerusumik aallunneqarneruneri.
- Sumi najugaqarneq apeqqutaatinnagu peqqinnissaqarfiup sullissineranut periarfissaqarnerup qulakkeernissaa.
- Telemedicinip atorineqarnerulernera.
- Pitsaassutsip assigiiartup qaffassarnera innuttaasunillu kikkunnillunniit katsorsaanermi isumannaatsuunissaannik qulakkeerinnineq.
- Ilinniartitaaneq, piginnaasanik qaffassaaneq aammalu sulisorisat sapinngisamik pitsaanerpaamik suliaminnik suliarinnillutillu siunissami suliassaasa isumagineqarnissaannik pitsanngorsaaneq.

Peqqinnissaqarfiup nutarterneqarnerani suliassat pingasut uku qitiusumik inissisimassapput:

1. Peqqinnissaqarfiup aaqqissuunneqarnerata nutarternera
2. Ilinniartitaaneq
3. Telemedicin

8. Peqqinnissaqarfiup aaqqissuussaanerata nutarternera

Patajaannerusumik ingerlatsinerup qulakkeernissaa sulisussanillu atorfinitsisarnermi, aqutsisoqarnermi, aqutsinermi sulianillu ilisimasani pissutsit pitsanngorsarnissaat peqqinnissaqarfiup aaqqissuunneqarnerata nutarterneqarnissaani aallaaviussapput. Suliniarnermi peqqinnissaqarfimmi immikkoortut salliunerusut sal-luunnginnerusullu, tassa sinerissami peqqinnissaqarfiit, D.I.N.-illu peqataatinneqarnissaat tassunga atatillugu pingaartuutinneqarpoq.

8.1. Sinerissami peqqinnissaqarfiit siunissami aaqqissuunneqarnissaat

Peqqinnissaqarfiup nutarterneqarnerani ullumikkut illoqarfikkuutaartumik 16-inik aggornilersuineq nunap immikkoortuini tallimanik aggornilersuiner-mik taarserneqassaaq. Kommunit killeqarfiisa atuuttut siunissami aggornilersuiner-mi atuutsinneqarnissaat aallaaviusimavoq, tamannami aallaavittut ataatsimut killeqar-filiiner-mi pitsaaqutitut isigineqarmat. Qaasuitsulli kommunia immikkut isigineqarpoq, taanna marlunnut avin-neqassamat, tamatumani-lu nunap isorartussusia piffimmilu assartuiner-mi unammilligassat patsisigineqar-put.

Takussutissiaq 8.1-imi aamma titartagaq 8.1-imi qanoq aggornilersuinissaq pilersaarutigineqarner-soq taku-neqarsinnaapput.

Takussutissiaq 8.1. Peqqinnissaqarfimmi immikkoortortat nutaat

Peqqinnissaqarfim-mi immikkoortortaq	Immikkoortortami napparsimmavik/peqqissaavik	Peqqissaaviit	Napparsimmaveeqqat / Nunaqarfimmi na-korsiarfiit
Avannaa	Ilulissat	Qaanaaq Upernavik Ummannaq	Saqqaaq, Qeqertaaq, Ilimanaq, Oqaatsut, Ike-rasak, Illorsuit, Niaqornat, Nuugaatsiaq, Qaarsut, Saattut, Ukkusissat, Kullorsuaq, Aappilattoq, Kangersuatsiaq, Nuussuaq, Tasiusaaq, Upernavik Kujalleq, Nutaarmiut, Naajaat, Innaarsuit, Moriusaaq, Savissivik, Siorapaluk, Qeqertat
Disko	Aasiaat	Qasigianguit Qeqertarsuaq	Akunnaaq, Kitsissuarsuit, Attu, Kangaatsiaq, Niaqornaarsuk, Ikerasaarsuk, Iginniarfik, Ikamiut, Kangerluk
Qeqqa	Sisimiut	Maniitsoq	Kangerlussuaq, Sarfannguit, Itilleq, Kan-gaamiut, Atammik, Napasooq
Sermersooq	Nuuk	Paamiut Tasiilaq Ittoqqortoormiit	Qeqertarsuatsiaat, Kapisillit, Arsuk, Kulusuk, Kuumiut, Sermiligaaq, Tiniteqilaaq, Isortooq
Kujataa	Qaqortoq	Narsaaq Nanortalik	Alluitsup Paa, Tasiusaaq, Narsarmiut, Aappi-lattoq, Ammassivik, Qassimiut, Saarlooq, Eqalugaarsuit, Narsarsuaq, Qassiarsuk, Igaliku

8.2. Peqqinnissaqarfiup D.I.N.-imi siunissami aaqqissuunneqarnera

Ullumikkut passussivinnut 15-inut passussiviunngitsunullu 3-nut agguarsimaneq siunissami immikkoortunik sisamanik pilersitsinikkut allanngortinneqassaaq.

Immikkoortortat nutaat aammattaaq immikkoortortallu ataatsimoorussat sullissinernillu ingerlatsinerit, soorlu tarrarsuisarnerit, ataatsimoorullugit akisussaaffigissavaat. Takussutissiaq 8.2-mi titartagaq 8.1-imilu taamatut aggnilersuinerup qanoq pilersaarusiorneqarnera takuneqarsinnaapput.

Takussutissiaq 8.2. Ataatsimoorfiit nutaat

Ataatsimoorfiit	Immikkoortortaqarfiit	Misissuisarfiit aamma sullinneqarnermut tunngasut
Nakorsaaserisut	Nakorsaaserisut immikkoortortaqarfii M1 aamma M2, Nakorsaaserisuni ulluinnarlugu uninngasarfik aamma Nakorsaaserisunut nakorsiartarfik	Aaviisarfik, Tarrarsuisarfiup immikkoortorqarfia ilanngullugit Timimik sungiusaavik aamma pillo-rissaavik
Pilaasut	Pilatsittussanut nakorsiartarfik, Pilatsittussanut immikkoortortaq K1, (saanileriffik), K2 (nassaniittut aamma siutit-qinngat-toqqusaat), K3 (arnat nappaataat aamma naartusut/ernisut) kiisalu Nakorsianut aamma ulluinnarlugu nakorsiartarfik	
Eqqarsartaatsikkut misissuisarfik	Eqqarsartaatsikkut misissuisarfiup immikkoortortaqarfii A1 aamma Nunap immikkoortuani Eqqarsartaatsikkut misissuisartog	
Pinartoqartillugu	Sinitsitsisartut immikkoortorqarfia, Pilattaasartut immikkoortorqarfia, Peruluttut immikkoortorqarfia aamma Pilattaasartut ulluinnarlugu suliassanut immikkoortorqarfia / Ajoqusersimasunut nakorsiartarfik	

Malugeqqusaq: Tassanngaannartumik pisoqartillugu sullissivup 2011-p naalernerani/2012-ip aallartinnerani atulernissaata tungaanut D.I.N. pingasunik immikkoortorqarfeqassaaq, immikkoortullu tassanngaannartumik pisoqartillugu sullissivimmuut attuumasuteqartut pilat-taasarfimmuut atassapput.

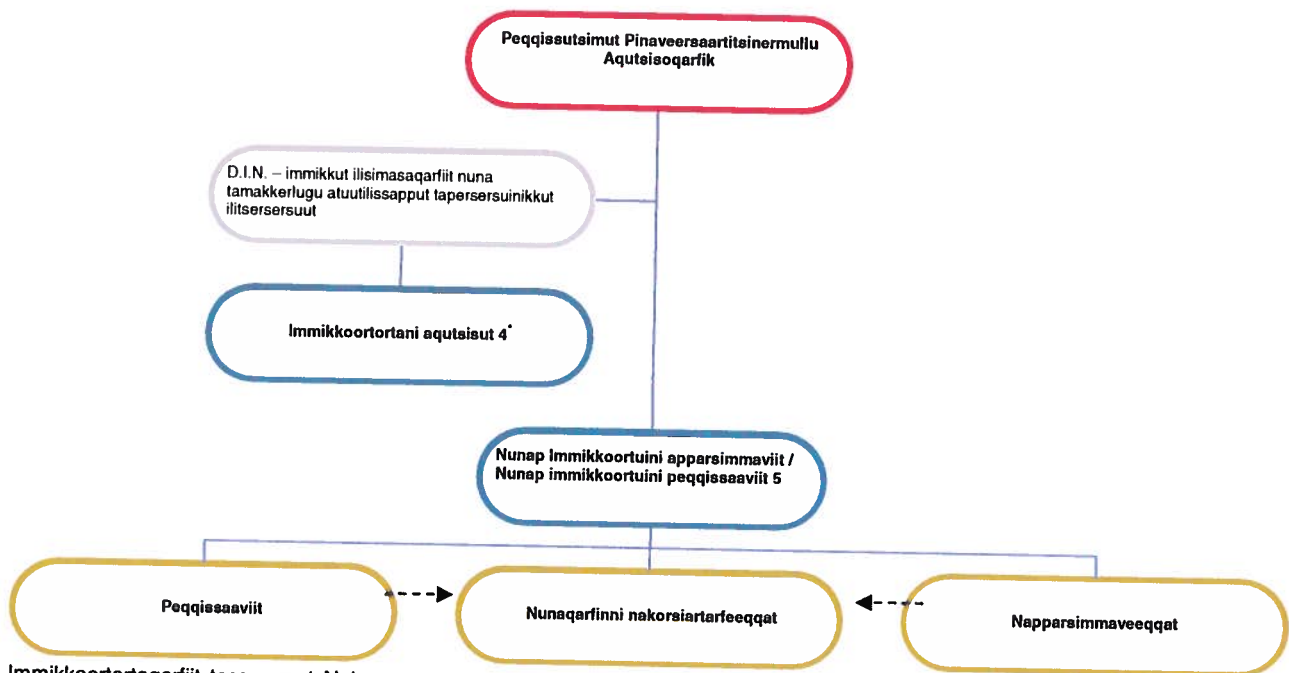
Taamatut immikkoortortanut aggnilersuineq immikkoortortat ataasiakkaat akimorlugit immikkoortortat iluini qanimut suleqatigiinnerunermut peqataallunilu napparsimasunut iluaqutaasumik immikkoortortat akornanni suleqatigiinnermik kinguneqassaaq.

8.3. Peqqinnissaqarfiup siunissami ataatsimut aaqqissuunneqarnera

Peqqinnissaqarfiup nutarterneqarnera allannguutinin pingasunik annertuunik nassataqassaaq (tak. takuss. 8.1):

- D.I.N.-ip avataani pisortat siunissami tallimanut ikilissapput, taamaalillunilu illoqarfinni nakorsat pisortaat 11-it allaffissornikkut suliakkersuutaarullutik peqqissaanermut tunngasunik sulinissaminnut piffissaqarnerulissapput.
- D.I.N.-imi pisortat Peqqinnissaqarfiup qullersaqarfianut toqqaannartumik attuumasuteqartut 15-iniit (+3) sisamanut ikilissapput.
- D.I.N.-imi immikkut ilisimasallit nuna tamakkerlugu atuutilissapput. Immikkut ilisimasallit nunap immikkoortuini pisortanik suleqateqarnermikkut napparsimasunut iluaqutaasumik ataqatigiinnerusumik pitsaassusilimmik qulakkeerinnissapput.

Titartagaq. 8.1. Peqqinnissaqarfiup nutartemeqarnerata kingorna Peqqinnissaqarfiup aaqqissuunneqamera

Immikkoortortaqaarfiit tassaapput Nakorsaasersuisarfik, Pilattaasarfik aamma Eqqarsartaatsikkut misissuisarfik. Tassanngaannartumik pisoqartillugu sullissiitaassap 2012-imi atulemeratigut immikkoortortat sisamaat – tassanngaannartumik pisoqartillugu sullissivik atulisaaq. Kalaallit peqqissartut Illuat Peqqissutsimut Pinaveersaartitsinermullu Aqutsisoqarfimmi Peqqinnissaqarfiup qullersaqarfianut atassaaq, taamaattorli peqqinnissaqarfiup nutartemeqamerani kalluarneqassanani.

Nunap immikkoortuiniq immikkoortortaqaarfinnillu nutaanik pilersitsinermi peqqinnissaqarfiup unammilligaasa amerlasuut ilaasa pitsaanerumik aaqqinneqarsinnaanerataq periarťissaqarluarnerulissaaq.

8.4. Peqqinnissaqarfiup pisortaqarnikkut siunissami aaqqissuunneqarnera

8.4.1. Peqqissutsimut Pinaveersaartitsinermullu Aqutsisoqarfimmi Peqqinnissaqarfiup qullersaqarfia

Peqqinnissaqarfiup qullersaqarfia ima aaqqissuunneqassaaq:

- Aqutsisoqarfimmi pisortaq
- Nakorsat pisortaat
- Peqqissaasut pisortaat
- Kigutit nakorsaasa pisortaat²

Peqqinnissaqarfiup qullersaqarfia aningaasatigut, ingerlatsinermi, sulianullu tunngasutigut nunamut tamar-mut akisussaasuusaaq.

Peqqinnissaqarfiup qullersaqarfia siunissami taamaallaat nunap immikkoortuiniq tallimanut, immikkoortortanilu pisortanut sisamanut attaveqartassaaq, ullumikkutut najukkani pisortanut 16-inut immikkoortortanullu 18-inuunngitsoq (immikkoortortat 15-it passussiviunngitsullu saniatigut 3). Peqqinnissaqarfiup qullersaqarfia pisortaqatigiinnut ataasiakkaanut kaammattuinerusinnaanera peqqinnissaqarfimmi neqerootinik malitseqartitsinerullunilu, aningaasaqarnikkut il.il. kaammattuinerusinnaanera siunertaavoq.

8.4.2. Sinerissami nunap immikkoortuini pisortat

Nunap immikkoortuini pisortat naligiissut ima aaqqissuunneqarput:

- Nunap immikkoortuani nakorsat pisortaat
- Nunap immikkoortuani peqqissaasut pisortaat

² Siunissami kigutinut nakorsaameq nunap immikkoortuiniq namminersortutut immikkoortortanngussaaq. Taamatut aaqqissuussaanermi allanngineq atuutilersinnagu kigutit nakorsaasa pisortaat Peqqinnissaqarfiup qullersaqarfianut pissusissamisoortutut ilaavoq.

Aaqqissuusseqqinnermi nunap immikkoortuini pisortat qitiusumik inissisimallutillu aningaasaqarnikkut, ingerlatsinikkut suliassaqaqarfinnullu nunap immikkoortuani tamarmiusumi ataatsimut qullersaallutillu akisussasuussapput (kigutilerisoqarneq pinnagu). Nunap immikkoortuini pisortat pigaartuuserunnaarnermikkut nunap immikkoortuani aqutsinermik pisortatullu ingerlatsinermik aallussinerulissapput.

Nunap immikkoortuini pisortat ulluinnarni sulinerminni nunap immikkoortuani ingerlatsinermi pisortamit, ulluinnarni sullissinermi ingerlatsinermik (iggavimmi, eqqiaanermi, errorsisarfinmi portørinullu) akisussaaffeqartumit kaammattorteqassapput.

Nunap immikkoortuani pisortat Peqqissutsimut Pinaveersaartitsinermullu Aqutsisoqarfinmi Peqqinnissaqarfiup qullersaqarfia toqqaannartumik attavigisartagassaraat.

8.4.3. D.I.N.-imi immikkoortortani pisortat

Immikkoortortani pisortat naligiissut ima aaqqissuunneqarput:

- Nakorsat pisortaat
- Peqqissaasuuneq

Immikkoortortani pisortat aningaasaqarnermi, ingerlatsinermi suliassaqaqarfinnullu ataatsimut immikkoortortaminni immikkullu ilisimasaqarfinnut akisussaallutik aqutsisuussapput.

Immikkoortortani pisortat aningaasaqarnermik aqutsinermilu ulluinnarni suliaqarnerminni D.I.N.-imi aningaasaqarnermut immikkoortortamit paasissutissanik ikiorserneqartassapput.

Immikkoortortani pisortat Peqqissutsimut Pinaveersaartitsinermullu Aqutsisoqarfinmi Peqqinnissaqarfiup qullersaqarfianit toqqaannartumik aqunneqassapput.

Immikkoortortani pisortat kiisalu D.I.N.-imi immikkut ilisimasaqarfiit nunamut tamarmut atuullutillu immikkut ilisimasaqarfinminni sinerissami sulisunik ilitseruinermik, ikorfartuinermik imaajaqatigiittarnermillu ingerlatsissapput.

8.5. Katsorsaaviit

Nunap immikkoortuini tallimani tamani nunap immikkoortuani napparsimmaveqassaaq/nunap immikkoortuani peqqissaaveqassaaq aammalu ataatsimik arlalinnilluunniit peqqissaaveqassalluni, napparsimmaveeraqarluni nunaqarfinnilu nakorsiartarfeeraqarluni. Nunap immikkoortuani napparsimmavik/nunap immikkoortuani peqqissaavik nunap immikkoortuani katsorsaavinnut ilitseruisuullunilu ikorfartuisassaaq.

Dronning Ingridip Napparsimmavissua (D.I.N.) Nuummi peqqinnissaqarfittut atuullunilu nunamut tamarmut napparsimmavissuuartut atuuppoq.

8.5.1. Dronning Ingridip Napparsimmavissua

Dronning Ingridip Napparsimmavissua nunamut tamarmut napparsimmaviuvoq immikkullu ilisimasallit katsorsaasarnerat suli tassani isumagineqartassaaq.

D.I.N.-imi immikkut ilisimasaqarfiit nunamut tamarmut atuunnerat ima paasineqassaaq:

- Immikkut ilisimasaqarfiit nunap immikkoortuini napparsimmaviit/nunap immikkoortuini peqqissaaviit suleqatigalugit immikkut ilisimasani nunami tamarmi assigiiartumik pitsaassusilimmik qulakkeerinninnissaq qulakkeerniarlugu ataatsimut najoqqutassanik suliaqassasut napparsimasut ataqatigiissumik sullinneqarnissaat isumaannaatsuunissaallu qulakkeerneqassammata.
- Immikkut ilisimasaqarfiit tamarmik sinerissami sulisorisanut ilitseruisuullutillu ikorfartuisuussasut.

D.I.N.-imi immikkoortortat pitsaassuseq aningaasaqarnerlu eqqarsaatigalugit immikkut ilisimasaqarfimminnut attuumassuteqartunik suliaqarlutik annertunerusumik angalasalissapput. Taamatut avammut sullissinerit napparsimasut angerlarsimaffianut qaninnerusumi sullissinermik qulakkeerinnittuussapput.

8.5.2. Nunap immikkoortuani napparsimmavik/Nunap immikkoortuani peqqissaavik

Nunap immikkoortuani napparsimmavik/nunap immikkoortuani peqqissaavik nunap immikkoortuani peqqissaanermut attuumassuteqartunik pilersaarusionermi peqqissaanermillu suliaqarnermi akisussaasuvoq.

Immikkut ilisimasaqarfiit nunap immikkoortuani napparsimmavimmi/nunap immikkoortuani peqqissaavimmi ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu katersuunneqarlutik nunap immikkoortuani peqqissaanermik ineriartortitsillutik neqerooruteqartuusassapput. Taamatut nakorsanik allanillu peqqissaanermik suliaqartunik ataatsimut katersuutsitsinermi immikkut ilisimasat qaffassarnissaat, taamaalillunilu sulisusanik pissarsiniarnerup pitsaanerulernermigut illoqarfinni mikinerusuni nunaqarfinnilu sullissinerup pitsaanerusumik periarfissaqalernissaa qulakkeerneqassaaq.

Nunap immikkoortuani napparsimmavik/nunap immikkoortuani peqqissaavik nunap immikkoortuani peqqinnissaqarfimmut nakorsiartarfeeqqanullu ikorfartuutaallunilu imaajaqatigiittarfittut atuutissaaq, tassunga ilanngullugit nappaatinik suussusersiiniarneq, tassanngaannartumik pisoqariataarsinnaaneranut piareersimaneq, katsorsaaneq, paaqqutarinnineq pinaveersaartitsinerlu.

Nunap immikkoortuani napparsimmavimmi/nunap immikkoortuani peqqissaavimmi tamatigoortunik peqarpoq, tassa imaappoq nakorsat siamasissumik ilinniarsimasut immikkullu ilisimasallit, tassunga ilanngullugu pilataanermik misilittagaqartut, pilataanermik tassanngaannartumik pisariaqartitsisoqartillugu periataarsinnaasut, pilattaallutik ernisitsisinnaasut inaluaaqqamillu peersisinnaasut.

Nunap immikkoortuani napparsimmavimmi/nunap immikkoortuani peqqissaavimmi sulisut immikkut ilisimasallit nakkutilliinermik, imaajaqatigiinnermik siunnersuinermillu nunap immikkoortuani ingerlatsisut piffissap ingerlanerani piulersussaassapput. Ilaatigut makku pineqarput: Juumuut, meeraaqqerisut, tagiartuisartut, nerisaqarnermik ilitsersuisut bioanalytikerillu.

8.5.3. Peqqissaavik

Peqqissaaviit ullumikkutut atortoqassapput. Taamattumik misissuinerit katsorsaanerillu ullumikkutulli annertussusilimmik najukkani ingerlanneqarsinnaapput, atortunik passussisinnaasunik sulisoqarpat.

Peqqissaaviit katsorsaanermi, paaqqutarinninnermi, pinaveersaartitsinermi peqqissaanermilu sulianik arlalinnik ingerlatsisuussapput. Peqqissaaviit misissuinerimik katsorsaanermillu, nakorsat peqqissaavimmiul sulisut allat qassiussusaat apeqqutaatillugu, neqerooruteqartassapput.

Peqqissaavimmi siunissami nakorsanik atorfinitsinermut atatillugu sapinngisamik assigiaartumik sullissineq anguniarneqassaaq, aammalu qaammatini pingasuni ataannartumik sulinissaaq anguniarneqassalluni. Tamanna pisinnaangippat nakorsanit sullinneqarneq nunap immikkoortuani napparsimmavimmiit ingerlanneqassaaq.

Nakorsiartitsinissaaq, annikinnerusunik pilataanissaaq, pinaveersaartitsilluni misissuinissat, siunnersuinissat imaajaqatigiinnissallu ingerlanneqartarnissaat siunertaralugu nunap immikkoortuani napparsimmavimmi/nunap immikkoortuani peqqissaaviup akuttunngitsumik tikeraartoqartassaaq. Tikeraarnerit qanoq akuttussuseqarnissaannut peqqissaaviup inuttaqarnera najukkamilu qanoq pisariaqartitsisoqarnera apeqqutaassapput.

Peqqinnissakkut ilinniarsimasunit najukkami aqunneqarnissap pisariaqartinneqarnera peqqissaaviup, nunap immikkoortuani napparsimmaviup/nunap immikkoortuani peqqissaaviup aamma Peqqinnissaqarfiup qullersaqarfiata akornanni oqaloqatigeereernikkut aaqqinneqassaaq.

8.5.4. Nakorsa qarfiit/peqqissaaviit ataatsimik nakorsa qarfiusut aamma peqqinnissa qarfiit/peqqissaaviit nakorsamik atorfinitsitsiniarnermi ajornartorsiute qarfiusut

Nakorsa qarfinni/peqqissaavinni ataatsimik nakorsa qarfiusuni nakorsanit sullinne qarneq peqqinnissa qarfiillu/peqqissaaviit nakorsamik atorfinitsitsiniarnermi ajornartorsiute qarfiusut, nakorsatut atorfiit ullumikkutulli sivikitsuinnarmik atuuttumik paarlatsimik nakorsa qarternemikkut ataqatigiissumik nakorsa qarfiusutut pitsaasumik ingerlanngillat. Nakorsa qarfinni/peqqissaavinni ataatsimik nakorsa qarfiusuni inuit amerlassusaat sumiiffinni arlalinni ikiliartorput, ullumikkullu illo qarfinni allani napparsimmavinnit sullinne qar tartutut arlalinni inissisimasoqarluni.

Peqqinnissa qarfiup nutarterne qarnerani illo qarfinni maanna taamak atugaqartuni ataatsimoortumik pitsaanerusumillu peqqinnissakkut sullissinermik neqeroorute qar sinnaanissaq kissaataavoq.

Illo qarfinni taamatut atugaqartuni nakorsa aruttoqartillugu nunap immikkoortuani napparsimmavimmi/nunap immikkoortuani peqqissaavimmi nakorsat atuukkallartalissapput, taamaasillutillu illo qarfinni pineqartumi akisussaallutik nakorsa asallutik.

Tamatuma kingorna nakorsamit sullinne qarneq nunap immikkoortuani napparsimmavimmi/nunap immikkoortuani peqqissaavimmi nakorsamit tikeraarne qar nikkut pialissaaq, napparsimasullu nunap immikkoortuani napparsimmavimmut/nunap immikkoortuani peqqissaavimmut Nuummulluunniit ingerlanneqartassallutik, telemedicinimik atuisinnaaneq annertusarne qar luni, najukkamilu piginnaasat, ilaatigut peqqissaanermik ilinniartitsinermik nutaamik – peqqissaasunik katsorsa asartunik ilinniartitsisalernikkut, atorfik nunap immikkoortuani nakorsa anermi piginnaatitsissute qar nikkut sulineramik annertusakkamik ingerlatsiffiusoq nukittorsarne qar luni.

8.5.5. Erniffiusartut

Peqqinnissa qarfik 2002-mi ernisitsisarnermi erniffiusartunut piumasaqaatinik atuutilersitsinermigut nuna tamakkerlugu najoqqutassiivoq. Piumasaqaatit makkuupput:

- erniffiusussami ernisitsinissamut ilinniarsimasumik peqassaaq,
- tassangaannartumik pisoqartillugu, assersuutigalugu pilataanikkut ernisitsinermi, ernisumut meeqqamullu ikiuussinnaasumik peqassaaq,
- ernisitsinerit naatsorsuutigisamik pisariusussat tamarmik D.I.N.-imi pisassapput, tassani immikkut ilsimasalinnik nakorsamik (ernisussiornilerisumik, meeqqat nakorsa annik malugisimajunnaarsitsisartumillu) nalunaaqutaq kaajallallugu sulisoqartarmat, taamaalilluni meeraq anaanarlu passunneqarnissaminut pitsaanerpaamik periarfissinneqarnissaat qulakkeerne qar sinnaalluni.

Siuliani allaqqasut najoqqutaralugit ernisitsinissamut ilinniarsimasumik, nakorsamik pilataanikkut ernisitsinnaasumik kiisalu sulisunik malugisimajunnaarsitsinnaasunik pilataanermilu ikiuussinnaasunik ernisarfinni nalunaaqutaq kaajallallugu sulisoqartuassaaq, najukkami ernisitsisoqarsinnaassappat. Piumasaqaatit taakku peqqinnissa qarfiup nutarterne qarnerata kingorna atuutiinnassapput, tamannalu isumaqarpoq najuga qarfiit nunap immikkoortuani napparsimmavimmi/nunap immikkoortuani peqqissaavimmi aqunneqartut erniffiusinnaasutut isigineqarsinnaanngitsut.

8.5.6. Napparsimmaveeqqat nuna qarfinnilu nakorsiartarfiit

Napparsimmaveeqqat nuna qarfinnilu nakorsiartarfiit passussinernik, pinaveersaartitsinernik peqqissutsimillu siuarsaanermik ingerlatsiffiupput.

Nunap immikkoortuani napparsimmavimmi/nunap immikkoortuani peqqissaavimmi peqqissaavimmi luunniit sulisut nakorsiartitsinissat, pinaveersaartitsilluni misissuinissat, siunnersuinissaq imaaqatigiinnissarlu siunertaralugit akuttunngitsumik tikeraartassapput. Napparsimmaveeqqani nuna qarfinniluunniit nakorsiartarfinni sulisut najukkami peqqissaavimmi peqqissaasut pisortaannit aallaavittut aqunneqarlutillu allaffissornikkut nunap immikkoortuani pisortanit aqunneqarput. Allatut aqqissuussisoqarnissamik pisariaqartitsineq ingerlaavartumik nalilersorneqartassaaq.

Napparsimmaveeqqat nunaqarfinnilu nakorsiarthiit nappaatinik suussusersiinermit atortunik sulisullu piginnaasassannut ilitsersuutit naapertorlugit katsorsaansamut atortuqarput.

8.6. Peqqinnissaqarfiup sulisui

Peqqinnissaqarfiup sulisui isumalluutigisani pingaarnersaapput nutarterinerullu piviusunngortinnissaanut annertoorsuarnik suliassaqarput. Peqqinnissaqarfimmi sulisut amerlanersaat ulluinnarni sulinerminni nutarterinerup malitsigisaanik allannguutiniq malussassanngillat. Tulliuttuni sulisut nutarterinerup atuutilernerata kingorna nutaanik suliqaalartussat eqqartorneqarput.

Peqqinnissaqarfimmi sulisorisat nunap immikkoortuani suliassaqarfimiluunniit siunissami sulilertalissapput. Sulisorisat pillugit pilersarusiortarnerup malunnaatilimmik eqaannerulernerata tamatuma kingunerissavaa. Peqatigisaanik sulisorisanut iluaqutaassaaq ilisimasat ataatsimut katersorneqarnerisigut ilisimasaqarfii, napparsimasanut iluaqutaasumik, nukittorsarneqarnerat.

Telemedicinimut atortorissaarut PIPALUK napparsimasut misissorneqarneranni katsorsarneqarnerannilu, aammali nunap immikkoortuani sulisunut kiisalu nunap immikkoortuisa D.I.N.-imilu ilisimasaqarfii akornanni attaveqarnermi, sakuussaaq pingaarutilik.

8.6.1. Nunap immikkoortuani nakorsat

Nakorsat nunap immikkoortuani tamarmi atuussinnaasutut atorfinitsinneqartassapput. Nakorsat nunap immikkoortuani napparsimmavimmi/nunap immikkoortuani peqqissaavimmi nakorsatut peqqissaavinniluunniit nakorsatut atorfinitsinneqarnissaannik neqeroorfigineqartassapput. Nakorsaqarfii/peqqissaaviit ataatsimik nakorsaqarfiusut nakorsassaattut atorfinitsinneqartut pigaartuutitaasassanngillat. Peqqinnissaqarfinni/peqqissaavinni taakkunani pigaartuusarnerit nunap immikkoortuani napparsimmavimmit/nunap immikkoortuani peqqissaavimmit imaluunniit peqqissaavinnit ataasiinnaanngitsumik nakorsalinnit isumagineqartassapput.

Ulluinnarni najukkami sulinerup saniatigut nakorsat nunap immikkoortuani nakorsaanermik isumaqatigiissuteqarneq naapertorlugu nunap immikkoortuani angalasassapput. Taamatut angalanermi nakorsat nakorsiarthitsillutillu piffimmi sulisunik ilitsersuullutillu siunnersuisassapput.

Peqqissaavimmi nakorsaqanngippat nunap immikkoortuani napparsimmavimmi/nunap immikkoortuani peqqissaavimmi nakorsanit peqqissaaviit sullinneqalissapput. Nakorsanit sullinneqarneq nunaqarfinnut angalasarnerit assigalugit ingerlanneqartassaaq.

8.6.2. Peqqissaavinni peqqissaasut/peqqissaasut katsorsaasartut

Peqqissaasut atorfillit innersuussinermik suliqaarnerullutillu nunap immikkoortuani nakorsaanermi piginnaatinneqarnikkut ilinniarsimasallu pillugit maleruagassat ataatsimoorussat naapertorlugit namminersorlutik katsorsaanermit ingerlatsinerujartuaassapput.

Peqqissaasut aammattaaq peqqissaavinni uninngasunik nakorsatut ilinniarsimasup ilitsersuineri peqqusinerilu naapertorlugit paaqqutarinnittassapput.

8.6.3. Nunap immikkoortuani peqqinnissamut assistentit peqqinnissamullu ikiortit atorfillit

Peqqinnissamut assistentit peqqinnissamullu ikiortit nunap immikkoortuani nakorsaanerup piginnaatitsineratigut kiisalu sulinerminni maleruagassat naapertorlugit katsorsaanermit, peqqissaanermit, kinguaassiutitigut nappaatilinnik nakorsiarthitsinermit, naartusunik isumaginninnermit, nutserinermit, pinaveersaartitsinermit peqqissutsimik siuarsaanermi kiisalu pigaartutut sulinermit namminersorlutik sulliatik ingerlatinnassavaat. Sullissinerilli ilinniartitaanikkut suliniuteqarnerit aqutugalugit patajaallisarniarneqarput.

8.6.4. Nunap immikkoortuini meeraaqqerineq angerlarsimaffinnilu peqqissaasutut sulineq

Meeqqanut inuusuttunullu sammititamik sulineq patajaallisarniarlugu meeraaqqerisutut atorfiit ilaniarneqarput. Tamatuma peqatigisaanik meeraaqqerinermi peqqinnissamut assistentitut atorfiit nukittorsarniarneqarput, taamalilluni immikkoortumi tamani piginnaasat qaffassarniarneqarlutik. Meeraaqqerisutut atorfiup nassataanik nunaqarfinnut piffinnilu peqqissaavinnut sundhesplejerskitut ilinniarsimasumik atorfeqartitsingitsunut angalanerit ingerlanneqartassapput.

Timikkut nappaatilinnut tarnimikkullu napparsimasunut angerlarsimaffinni peqqissaasutut atorfiit nunap immikkoortuani innuttat ukiumikkut katitigaanerisigut ilimagisat naapertorlugit allanngoriatornerat peqatigalugu ingerlanneqariartuaassapput.

8.6.5. Nunap immikkoortuini juumuut

Nunap immikkoortuini napparsimmaviit/nunap immikkoortuini peqqissaaviit ajornanngiffiisigut marlunnik juumooqassapput, taamaalilluni juumuup nunap immikkoortuani peqqissaavinnut angalanerani, sulinggifteqarnerani, napparsimanerani allatulluunniit pisoqarnerani ernisarfiit juumooqarsinnaassallutik.

Peqqissaavinni ullumikkut erniffiusartut atorneqartuni juumuutut atorfiit, soorlu assersuutigalugu tassanngaannartumik pilattaalluni ernisiteriarsinnaanermi sulisorisanik allannik peqarfiusuni, siunissami taamaallaat inuttaleqqinneqartassapput.

Juumuut meeraaqqerisullu kommunini naartusunut taakkulu ilaqutaannut kiisalu inuusuttuni inersimasunilu kissaatiginngisamik naartulersinnaanerit suliniuteqarfiginerini ataatsimut sullissinermi suliniutik aqutsisapput.

8.6.6. Sulisut allat nunap immikkoortuini nutaanik suliassallit

Nunap immikkoortuini napparsimmavinni/nunap immikkoortuini peqqissaavinni sulisut immikkut suliallit, soorlu nakorsaasersuinermik, aaviaanermik, tagiartuisartutut, nerisaqarnermik ilitsersuisutut, peqqinnissamullu assistentitut immikkut ilisimasalittut sulisut (kinguaassiuutitigut katsorsaaneq, meeraaqqerineq, tusaaniarnermut tunngasut aammalu tarrarsuineq) nunap immikkoortuani peqqissaavinnut, piginnaasat taakkunani pigineqanngippata, nakkutilliillutillu piffimmi sulisunik siunnersuillutik ilitsersuillutillu angalasassapput. Nunap immikkoortuani pisariaqartitsineq apeqqutaatillugu angalanerit pisassapput. Suliassaqarfinnut tunngatillugu najoqqutassiat nunap immikkoortuinut tamanut attuutut naapertorlugit sulisoqartassaaq. Tamakku napparsimasut annertunerusumik assigiiarnerusumillu pitsaassusilimmik passunneqarnerannik qulakkeerinnissapput.

8.7. Suliffeqarfiit akornanni suleqatigiinneq

Atuarfiit, inunnik isumaginninnermi oqartussaasut, tekniqeqarnermi ingerlatsiviit, skolepsykologit, politiit aammalu pinaveersaartitsinerni siunnersortit suleqatigiinerat ullumikkutut pingaartinneqassaaq.

Utoqqarnik isumassuineq, angerlarsimaffinni napparsimasunik passussineq, nunap immikkoortuani eqqarsartaatsikkut misissuisarfik, upalungaarsimaneq, timikkut tarnikkullu innarluutilinnik isumassuineq kiisalu ikiuutitut atortut pillugit kommuninik suleqateqarneq Peqqinnissaqarfiup nutarterneqarneranik kalluarneqassanngillat.

Errorsisarfiit sullissineri, utoqqaat illuisa kissartunik nerisassiuutarneri kommunillu kissaateqarnera aallaavigalugu peqqinnissaqarfinnit innuttaasunut nerisassanik pajuttortarneq pillugit kommuni aammattaaq neqeroorfigineqassaaq. Illoqarfiilli ilaanni peqqinnissaqarfik sullissinermik taakkuninnga kommunimit pisisassaaq.

8.8. Nunap immikkoortuini sulisunik atorfinitsitsineq tigummiinnarniarnerilu

Napparsimmavinni anginerusuni atorfiit sivisunerusumik inuttaqartinneqarsinnaasernerat nutaanillu sulisusarsiniarneq ajornannginnerusartoq misilittakkat takutippaat. Tamanna suleqatigiiaat amerlanerunerannik, taamaalillunilu suleqatigiit amerlanerusut ajornakusoortunik suliaqarnermi ikorfartoqatigiinnerusinnaanerannik patsiseqarsinnaavoq. Tamanna tunuliaqutaralugu siunissami sulisussanik pisariaqartinneqartunik atorfinitsitsinnaaneq anguniarlugu peqqinnissaqarfiup suliffeqarfinnut anginerusukkaartunik aggornilersorneqarnissaa pisariaqarpoq. Nunap immikkoortuini peqqinnissaqarfiit tallimaasut innuttatigut amerlasuunik tunngavissaqarput, taamaattumillu sulisorisassanut qanorluunniit ilinniagalinnut pilerinarnerusussatut isikkoqartut nalilerneqarluni. Innuttaasut peqqinnissaqarfimmit sullinneqarnissaminnik pisariaqartitaat peqqinnissaqarfiullu kissaatigalugulu pisariaqartitaa, tassa sulisussarsiniarnermi sulisunillu tigummiinnarnissami pissutsit pitsanngortinneqarnissaat pisariaqarpoq.

Peqqinnissaqarfiup qullersaqarfiata qitiusumiit ataqatigiissaarineq sulisussanillu pissarsiniarneq aqutaraa. Tamatuma kingunerisaanik sulisussarsiniarnermi nittarsaanerme peqataasoqartarpoq, peqqinnissaqarfik ataatsimut isigalugu sulisussatut piukkunnarsinnaasunut nittarsaasoqartarpoq, inuttassarsiuisoqartarpoq kiisalu sulisussarsiniarnermi sulisunillu tigummiinnarniarnermi iliuusissanik aqqissuinerit ingerlanneqartarput.

Nunap immikkoortuini peqqinnissaqarfiit inuttassarsiuussanut aningaasartuutissat kiisalu akissarsiasat isumagalugillu atorfiit inuttassaannut ilinniakkatigut piunasaqaatit nassuiarneqarnerat isumagissavaat. Sulisoqarnikkut ajornartorsiuteqarnermi nunap immikkoortuini pisortat Peqqinnissaqarfiup qullersaqarfiani sulisoqarnermut immikkoortortaqarfik siunnersorneqarnissaq siunertaralugu attavigisassavaat.

8.9. Aningaasaqarneq aningaasaqanermillu aqutsineq

Aningaasaqarnermik aqutsineq

Nunap immikkoortuinut tamanut immikkoortoqarfinnullu missingersuutit Inatsisartut aningaasanut inatsisaata Inatsisartuni akuersissutigineqarneratigut aalajangersarneqartarput. Aningaasanut inatsimmi aningaasaliisutaasut ukiunilu siulliini missingersuutit taamalillutik missingersuusiordermi tunngavigineqartarput.

Nunap immikkoortuini peqqinnissaqarfiit aningaasanik amerlanerusunik atugassaqaassanngillat. Najukkani peqqinnissaqarfiusimasunut aningaasaliissutit ataatsimut kattunneqassapput – piffinnullu aningaasatigut sinaakkutissat nalimassarneqarlutik, peqqissutsikkut atukkat, innuttaasut ukiumikkut katitigaanerat, nunap immikkoortuini pissutsit kiisalu ineriartornermi pissutsit tunngavigalugit, takku ilaatigut titartagaq 7.4-mi takuneqarsinnaapput. Tamatuma kinguneraa siusinnerusukkat pisartut pinani missingersuutit ataasiakkaat, pingaartumik pissutsit piviusut tunngavigalugit pisassammata, tamatumani pineqarlutik innuttat amerlassusaat, nunaqarfiit amerlassusaat il.il.

Takussutissiaq 8.3. Nunap immikkoortuini peqqinnissaqarfiit kisitsisngorlugit.

Innuttat (illoqarfik/nunaqarfik)	
Kujataani Peqqinnissaqarfik	6.374/ 1.381
Sermersuumi Peqqinnissaqarfik	19.215/ 1.639
Qeqqani Peqqinnissaqarfik	8.169/ 1.458
Qeqertarsuup Tunuani Peqqinnissaqarfik	5.610/ 1.042
Avannaani Peqqinnissaqarfik	7.750/ 3.465
Aningaasaliissutit innuttamut ataatsimut naatsorsorneri	
Kujataani Peqqinnissaqarfik	8.256 kr.
Sermersuumi Peqqinnissaqarfik	3.669 kr.
Qeqqani Peqqinnissaqarfik	6.886 kr.
Qeqertarsuup Tunuani Peqqinnissaqarfik	8.756 kr.
Avannaani Peqqinnissaqarfik	8.004 kr.

Nakorsap ataatsip innuttaasut sullitassai	
Kujataani Peqqinnissaqarfik	Innuttat 1.388
Sermersuumi Peqqinnissaqarfik	Innuttat 1.222
Qeqqani Peqqinnissaqarfik	Innuttat 1.562
Qeqertarsuup Tunuani Peqqinnissaqarfik	Innuttat 953
Avannaani Peqqinnissaqarfik	Innuttat 1.001
Siniffik ataaseq innuttanut sanilliullugu	
Kujataani Peqqinnissaqarfik	Innuttat 218
Sermersuumi Peqqinnissaqarfik	Innuttat 577
Qeqqani Peqqinnissaqarfik	Innuttat 312
Qeqertarsuup Tunuani Peqqinnissaqarfik	Innuttat 167
Avannaani Peqqinnissaqarfik	Innuttat 172

Malugiuk: Sermersuumi Peqqinnissaqarfik nunap immikkoortuinit allanit allaaneruvoq D.I.N. nunamut tamarmut napparsimmavissuuvog taamaattumillu nalunaarsukkani ilaanani.

Sinerissami nunap immikkoortuini napparsimmaviit ullumikkut illoqarfikkuutaartuni immikkoortortanit anginerussapput, D.I.N.-imilu immikkoortortat ullumikkut immikkoortortanit anginerussallutik. Tamatuma kinguneranik aningaasatigut atugassat akisussaaffiillu illoqarfikkuutaartunit ullumikkullu immikkoortortanit anginerussapput.

Nunap immikkoortuini pisortassat immikkoortortaqaqarfinilu pisortassat aningaasaqarneq tamaat isigalugu akisussaaffik tigummissavaat, missingersuusiernerlu akisussaaffigiinnarnagu aamma atuivallaalersoqartillugu akuliuttussaaneq pisussaaffigalugu.

Nunap immikkoortuini / immikkoortortani aningaasatigut ataatsimoortitsilernikkut qulakkeerneqassapput:

1. Ullumikkut illoqarfikkuutaartumik ingerlatsinerneq sanilliullugu peqqinnissaqarfimmi aningaasatigut eqaannerusumik ingerlatsilernerneq.
2. Nunap immikkoortuini annertunerneq assigiaarnerusumillu pitsaassusilimmik sullissineq.
3. Peqqinnissaqarfimmi ataqatigiinnerusumik ineriartorneq.

Peqqissutsimut Pitsaaliuinerneq Aqutsisoqarfik qaammatit tamaasa missingersuutinerneq malitseqartitsinerneq suliaqartassaaq. Tamatumalu kingorna Peqqinnissaqarfiup qullersaqarfia nunallu immikkoortuini pisortat unammilligassaasinnaasut pillugit oqaloqatigiittassapput. Assersuutigalugu atuivallaartoqarsimassappat ileqqaaruteqanerneq kingunerneqartussamik, taava nunap immikkoortuani pisortat ileqqaarutissat siunnersuutigineqartut peqqissutsimut attuumasunik aningaasatigullu kingunerisassaata pillugit nassuiaasassapput. Suliniutissat pisariaqartut ingerlanneqarnissaata nunap immikkoortuini pisortat akisussaaffigaat.

9. Ilinniartitaanikkut suliniutit

Aaqqissuussaaneq allannguinerup peqqinnissaqarfimmi sulisunik ilinniartitseqqinnissamik piukkunnarsaaqqinnissamillu pisariaqartitsilernerneq malitsigissavaa. Tamatumunnga tunngatillugu eqqarsaatersuutit matuma kingorna ilinniagaqatigiikkaanunat ataasiakkaanunat tunngasut tulliuttuni nassuiarneqarput. Peqqinnissaqarfiup nutarterneqarnerata atuutilersinneqarnerani nakorsat peqqissaasullu suliaasa taamaaginnarnissaat aallaaviuvoq. Aaqqissuussinerneq allannguinerup kinguneranik, soorlu tassannaannartumik pisuni peqqissaanermi, TB-mut sukkornerneq tunngasuni nunap immikkoortuini katsorsaavinni ataasiakkaani nukittorsarneqarsinnaasuni ilinniartitseqqinnerit piginnaasanillu qaffassaanerit ingerlanneqassapput.

9.1. Nakorsat

Sinerissami nakorsatut sulinissami piginnaasassat naleqquttut Kalaallit Nunaanni nakorsatut sulinerneq ilinniartitaaneq diplomitaarfiuvoq aqutitigalugu pissarsiarineqarsinnaapput. Ilinniartitaaneq nunap immikkoortuani nakorsatut atorfininnissami piumasaqaatit naapertorlugit nalinginnaasumik nakorsaasersuinerneq

immikkut nakorsatut ilinniartitaanerup saniatigut ilinniartitaanermut tapertatut ingerlanneqartutut isigineqassaaq.

Kalaallit Nunaanni nakorsaasersuinermi nakorsatut ilinniarneq ilinniarnervuq sivikitsumik immikkut anguniagaqarluni nakorsatut allaffissornermillu ilinniarnermut tapertatut ingerlanneqartartoq, issittumi nakorsatut sulinermi ilisimasanut piginnaasanullu piumasaqaatinik imaqartoq. Ilinniartitaaneq ilaatigut Kalaallit Nunaanni ilaatigullu nunani allani ukioq ataaseq marlulluunniit ingerlanneqartarpoq.

9.2. Peqqissaasut

Nunap immikkoortuini peqqissaavinni peqqissaasutut sulinermi suliassat nutaat peqqissaasutut sulinissap nalinginnaasup avataatigut suliassa qarfiussapput. Suliassat nutaat taakku piginnaasatigut annertunernik piumasaqaate qarfiussapput, taamaattumillu ilinniartitaaneq aqqissuussaasoq aqqutigalugu, soorlu immikkut allagartaqaatigalugu ilinniaqqinneq, ilaatigut tassanngaannartumik pisuni suliaqarnermut, tulleriissarinermut, nappaatinik suussusiliinermut, passussinermut kiisalu meeqqanut tunngasunut pitsaaliuiner nullu naleqqiullugit peqqissaasup sulinissaani piginnaaneqaatigissallugit pisariaqartut.

Kalaallit Nunaanni Peqqinnissaqarfiup nunani peqqissaasutut sulisussanik pissarsiffigisartagaani peqqissaasut ilinniaqqinnissamik tamatumunngalu periarfissanik pingaartitsisuusarmata, nunatsinni ajornartorsiutaasinnaasut aallullugit ilinniakkamut tapertaasumik ilinniaqqissinnaaneq sulisussarsiortarnermi pilerinarsaataasinnaavoq.

Taamatut ilinniagaqarlutik peqqissaasut suliassanik makkuninnga ilaatigut naammassinnissinnaapput:

- Nappaatinik paasiniaaneq timimillu misissuineq.
- Tassanngaannartumik napparsimalersunik imaluunniit ajorteqqajaasunik eqqunneqarneranni passussineq, patajaallisaaneq suliareqqinneqarsinnaanissaannullu nuunneqarnissaannut piareersaaneq.
- Inunnut ataasiakkaanut innuttaasunulluunniit peqqissaanermik sulianik aallartitsineq pinaveersaartitsinermillu suliaqarneq.
- Nunap immikkoortuani napparsimmavimmi/nunap immikkoortuani peqqissaavimmi nakorsaq isumasioqatigalugu innersuussinermik, nappaammik suussusiliinermik, katsorsaaner nullu suliaqarneq.
- Napparsimasunik ataavartussanik nappaatilinnik nakkutiginneq, paaqqutarinneq katsorsaanerlu.

9.3. Juumuut

Siunissami peqqissaasunik ilinniartitaanermut tapertatut juumuutut allagartaqaataasumik ilinniartitsinnaanerup anguniarnissaa sulisutigissallugu naleqquttuuvuq, taamaalilluni sulisut ilaat marloqiusamik sulinissamat periarfissinneqarsinnaaqqullugit – tassa juumuutut peqqissaasutullu. Taamatut ilinniartitaanermik neqeroorut peqqinnissaqarfiup sullissinerinik ataatsimut isigalugu patajaallisaallunilu naartusunik isumaginninnermut pitsanngorsaataassaaq. Ilanngullugulu naatsorsuutigineqarsinnaavoq sulisussarsiortarnermi pilerinarsaataasinnaasoq.

9.4. Peqqinnissamat assistentit

Peqqinnissamat assistentit immikkut pikkorissarfissatut ilinniagarisinnaasaat arlallit aqqissorneqarsimapput, ilaatigut tarrarsuineq, meeraaqqerineq, tarnip pissusaanut tunngasut, kinguaassiutitigut nappaatit, tutsarluttunik misissuineq kiisalu naartusut ernisullu sullinneqarnerat ilinniarneqarsinnaallutik. Suliassa qarfimmi ataatsimi aalajangersimasumi immikkut piginnaasaqalernissaaq siunertarinearpoq. Aammattaaq piginnaanngorsarnissamik, soorlu napparsimasunik tiguseqqaarnermi, TB-mut, sukkorner nullu tunngasuni pikkorissarsinnaanerit neqeroorutaapput.

9.5. Portørit ilinniartitaanerat

2008-mi portørit nutaamik ilinniartitaaneq sapaatit akunnerini 22-ni siviussuseqartoq aallartinneqarpoq. Maannamat ilinniartoqatigiit ukiumut ataatsit naammassisarput. Pikkorissarnerit pingasoriarluni ingerlanneqartatut siusinnerusukku neqeroorutaasimapput. Portøritut ilinniartitaanermi ambulancemi sulisarneq,

napparsimasunik ingerlassineq, napparsimmavimmukaassinnginnermi passussineq, eqqagassalerineq, ipeersaarneq il.il. sammineqartarput.

9.6. Peqqissaanermi sulisutut ilinniartitaaneq

Peqqissaanermi sulisutut ilinniartitaaneq nutaamik ilinniartitaaneruvoq nunaqarfinni avinngarusimasunilu sulisunut sammititaq. Ilaatigut issittumi ikiueqqaarneq kiisalu telemedicinimik atuneq ilinniarnermi sammineqartarput.

Peqqissaanermi sulisutut ilinniarlutik naammassisimasut nunaqarfinni nakorsiartarfeeqqani, napparsimaveeqqanilu, peqqissaavinnilu minnerni sulisinnaapput. Ilinniaqatigiit siulliit 2010-mi augustimi aallartipput. Ilinniartitaaneq sapaatit akunnerinik 22-nik sivilissuseqarpoq.

10. Telemedicin

Peqqinnissaqarfiup nutarterneqarnera innuttaasut angerlarsimaffiannut sapinngisamik qaninnerpaami peqqinnissakkut sullinneqarnissamut neqeroorfigineqarsinnaanerannik siunertaqarpoq. Peqqinnissaqarfiup nutarterneqarnerani atortorissaarutit nutaaliat, anguniakkap angunissaani pinngitsoorneqarsinnaanngitsut, piginagit piviusunngortinneqarsinnaanngilaq.

Taamatut Nunatsinni Peqqinnissaqarfiup aqqissuussaananeramik nutarterineq telemedicinimik³ ineriartortitsinermik kiisalu qarasaasiatigut ineriartortitsinermik ataqatigiiffearluinnarpoq.

Peqqinnissaqarfimmi qarasaasiatigut atortorissaarutit assigiinngitsorpasuppuput, atortorissaarutillu ilaat peqqinnissaqarfiup nutarterneqarnerata piviusunngortinneqarnissaanut qitiulluinnarput.

Ullumikkut qarasaasiatigut atortorissaarutit assigiinngitsut sinerissami peqqinnissaqarfinni sulisut akornanni kiisalu sinerissami sulisut D.I.N.-illu akornanni attaveqatigiinnermi atorneqarput. Uani taaneqarsinnaapput:

- Napparsimasut pillugit allattuiffik (EPJ), Æskulap. Æskulap 2007-ip naalernerani sinerissami peqqinnissaqarfinni Nuummilu nakorsiartarfimmi atorneqalerpoq, napparsimasorlu akuersisillugu imalluunniit inuunermik navianatorsionermut atatillugu napparsimasoq akuersisinnagu, nunatsinni sumiikkaluaraanniluunniit napparsimasoq pillugu allattukkanik takunniffiusinnaasoq. Taamatut takunnissinnaanerup nassataanik aammattaaq nakorsaatit suut tunniunneqarsimasut sumiluunniit nunaqarfinni illoqarfinniluunniit minnerni takuneqasinnaapput.
- Napparsimasunik innersuussisarnermi atortorissaarut (PHS), napparsimasut nakorsanit immikkut ilinniarsimasunit misissorneqarnissaannut katsorsarneqarnissaannullu sinerissami nakorsat innersuussisarneranni atorneqartartoq.
- Aaviaaviit ataatsimoorullugu atortorissaarutaat, immikkoortortat ataasiakkaat D.I.N.-illu akornanni attaveqarnermi atorneqartartoq.
- Qarasaasiat atorlugit tarrarsuinermi atortoq, aammattaaq assilisat pappialamut nuutinnagit qarasaasianut toqqorneqartarnerannut atorneqartartoq. Tarrarsuisarnerup qarasaasiatigoortup atulernerata peqatigisaanik peqqinnissaqarfimmi tarrarsukkanik interneti aqutugalugu nassitsisoqarsinaallunilu D.I.N.-imi tarrarsuinermi nakorsanit immikkut ilinniarsimasunit pilertortumik ajornaatsumillu napparsimasup sumi najugaqarnera apeqputaatinnagu tarrarsorneqarneranik takunnissinnaallutillu naliiisinnaanerit qulakkeerneqarpoq.

Peqqinnissaqarfiup nutarterneqarnerani qarasaasiatigut atortorissaarutit pingaarnarpaat ilaat telemedicinimik atorneqartartoq tassaavoq PIPALUK. PIPALUK nunami tamarmi atorneqalerneratigut innuttaasut sumiikkaluartulluunniit nakorsamit tinneqanngikkaluarlutik misissorneqarsinnaanerit qulakkeerneqassaaq. PIPALUK innuttaasut peqqinnissaqarfiup sullississutigisinnaasaanik assigiinnerusumik sullinneqarsinnaa-

³ Telemedicin ima nassuiaatissaqarpoq: PIPALUK, isiginnaarut atorlugu oqaloqatigiissinnaanerit atortorissaarut, qarasaasiat atorlugit nakorsiaq pillugu allattuiffik (EPJ), telefon aamma fax

nerannut ammaassissaaq, peqqinnissaqarfimmilu sulisut inoqarfinni mikinerniittut sukulluunniit nakorsamik isumasiuisinnaanissaannut qulakkeerinnissaaq. Peqqinnissaqarfimmi avinngarusimasuni sulisut PIPALUK atorlugu immikkut ilinniarsimasunit ajornannginnerusumik siunnersorneqarsinnaanerulerlutillu ikorfartorneqarsinnaalissapput, tamannalu innuttaasut najugaanni sullissinermi pitsaassutsimik qulakkeerinneqataasaaq.

PIPALUK Peqqinnissaqarfiup nutarterneqarneranut ilaatillugu atorneqalerpat telemedicinip atorneqarnerata aaqqissuussaasumik ingerlanneqarnissaa ineriartortinneqassaaq. Taamatut aaqqissuussaasumik ingerlatsineermut ilaatigut makku ilaapput:

- Nunap immikkoortuini napparsimmavinni/nunap immikkoortuini peqqissaavinni tamani telemedicinimut akisussaasoqassasoq.
- PIPALUK atorneqarnerani periusissanik ingerlariaasissanillu peqqinnissaqarfiup aaqqissuussaanerani tamani atuuttussanik suliaqartoqassasoq.

PIPALUK atorneqarneratigut isorliunerusuni peqqinnissamat tunngasutigut sullissisut siunnersorneqarnissamat tapersorneqarnissamullu periarfissagissaarnerulissapput, najukkanilu nakorsaaneramik pitsaanerulersitsissalluni.

Ullumikkut illoqarfiit tamarmik nunaqarfillu 50-it sinnerlugit innuttaqartut tamarmik PIPALUK pigaat.

Titartagaq

10.1.

PIPALUK

PIPALUK atorlugu napparsimasunik misissuineq

PIPALUK assersuutigalugu nunaqarfimmi peqqissaanermi sulisumut ulluinnarni sulinermi sakkutut atorneqartussaavoq, imalu atorneqarsinnaalluni: Nunaqarfimmi peqqissaanermi sulisup nakorsiaq PIPALUK atorlugu misissussavaa. Misissuinerup inerneru nunap immikkoortuani nunaqarfinnut akisussaasuulluni nakorsamat PIPALUK-mit interneti atorlugu nassiunneqassapput. Misissuinerup inerneru nalilersorneqareerpata nunaqarfinnut akisussaalluni nakorsaasup nunaqarfimmi peqqissaanermi sulisoq oqarasuaat PIPALUK-lluunniit aqqutigalugu napparsimasup qanoq katsorsarneqarnissaanik paasisstississavaa.

Tassa nakorsiaq najugaani PIPALUK atorlugu annertunersumik misissorneqarsinnaalissaaq. Tamanna isumaqarpoq nakorsiaq sumiiffimminiiginnarluni sumik nappaateqarnerminik oqaluttuunneqarsinnaallunilu katsorsarneqarsinnaasoq.

Pisariaqarfiisigut soorlu D.I.N.-imi nakorsat immikkut ilinniarsimasut napparsimasoq sumiiffianiitiinnarlugu qanimut malinnaaffigisinnaavaat.

Ingerlaavartumik malinnaaffiginninnikkut nappaatit siusinnerusukkut suussusersillugit paasineqarsinnaanerit periarfissaqarneruvoq. Tamanna isumaqarpoq napparsimasut siusinnerusukkut passunneqalersinnaasut, taamaasillutillu peqqissilluarsinnaanerit ilimanaateqarnerulluni. Taamaasilluni PIPALUK atorlugu katsorsaa-sarfinni mikisuni passussineq pitsanngortinneqassaaq, peqatigisaanillu peqqinnissaqarfiup inoqarfinni mikinerusuni sullissinera pitsanngortinneqarluni.

Peqqinnissaqarfik avinngarusimasuni sulisussaqaarniarnikkut ullutsinni ajornartorsiuteqarpoq. PIPALUK-qar-neratigullu avinngarusimasuni sulilernissaq pilerinarnerulissaaq, tassami sullisorisat siusinnerusukkut kisimiillutik napparsimasunik sullissisut ikorfartorneqarnerulissammata. Massakutut suliaq kisermaannagu napparsimasuutitik pillugit paasissutissat piviusut arlaqarnerusut piffimmi anginerusumi nakorsatut akisussaasumut nassiussinnaalissavaat.

11. Peqqinnissaqarfimmi nunap immikkoortukkuutaartumik immikkoor-toqarfikkuutaartumillu anguniagaqarluni sulineq

Peqqinnissaqarfiup nutarterneqarnera tassaavoq peqqinnissaqarfiup oqaluttuarisaanerani nutarterineq annertunerpaaq. Allanguinerit pitsaanerpaamik ingerlanneqarnissaat siunertaralugu 2010-mi nunap immikkoortuinit marlunnit misileraaffiusunit immikkoortortanillu marlunnit misileraaffiusunit peqataaffigineqar-tumik sulineq ingerlanneqarpoq. Misileraaffiusuni misilittagaalersut sulinerup ingerlaqqinnerani atorneqassapput.

Piffissami 1. januar 2010-miit 31. december 2010-mut uku ilaapput:

- Qeqertarsuup Tunuani Peqqinnissaqarfik: Aasiaat, Kangaatsiap, Qasigianguit, Qeqertarsuullu peqqinnissaqarfii.
- Qeqqata Peqqinnissaqarfianut Maniitsumi Sisimiunilu peqqinnissaqarfiit piffissami tassani aamma ilanngunneqarput.
- Eqqarsartaatsikkut misissuisarfiup immikkoortortaqaarfia A1 aamma Eqqarsartaatsikkut misissuisarfiup immikkoortortaqaarfiani nunap immikkoortuani eqqarsartaatsikkut misissuisarfik.
- Nakorsaaserisut immikkoortortaqaarfii M1 aamma M2, Nakorsaaserisuni ulluinnarlugu uninngasarfik, Nakorsaaserisunut nakorsiartarfik, Taarrarsuisarfik aamma Nakorsaaserisut immikkoortortaqaar-fianni aaviisarfik.

2010-p naanerani misileraanerup naammassinerani peqqinnissaqarfiup nutarterneqarnera atuutilersin-neqassaaq. Aallaqqaammut piffinni anginerusuni annertunerusumik allaffissornikkut immikkoortortat anginerusut ingerlanneqalernerat aningaasaqaarnikkullu nalimmassaaneq siullertut takussutissaassapput.

Piffiit misileraaffiusut naliliinerugallagaat unaavoq, peqqinnissaqarfiit anginerusunut ataatsimoortinneqarnerat tulluurtuusoq iluaqutigissagaallu. Ataatsimut kattutititsinermi peqqinnissaqarfiup assigiinngitsutigut peqqissaasinnaanerani, sulisutigut, piffimmi peqqissusermik aningaasanillu atugassanik ersarinnerulersit-sissaaq. Ingerlaavartumik naleqqussaasoqassaaq peqqinnissaqarfiullu nutarterneqarnera 2013-imi upernaakkut tamakkiisumik atuutilersutut igisineqarsinnaassaaq.

11.1. Nunap immikkoortuini immikkoortortaqaarfinnilu misileraanermit maannamut paasisat

Nunap immikkoortuini misileraaffiusuni misilittakkat takutippaat sulisutigut isumalluuteqarneq siornatigut peqqinnissaqarfiusuni assigiinngiaartoq takuneqarsinnaasoq. Assersuutigalugu passussisarfiit ilaanni nakorsiat arlaqarnerusut nakorsap ataatsip isumagisassarissarpai, allanilu ikinnerujussuusarlutik. Sulisutigut isumalluutit suliassanut nalimmassarnerisigut nukit isumalluutit ullumikkornit atorluarneqarnerusinnaasut nunap immikkoortuini misileraaffiusuni isumaqartoqarpoq. Taamaaliornikkut nunap immikkoortuini nunarpullu tamaat isigalugu assigiiaarnerusumik sullissisoqarsinnaalissaaq.

Piffiit ilaanni piffinnit allanit inuttassarsiniarneq ajornannginnerusoq nunap immikkoortuini misileraaffiusut maluginiarpaat. Pitsaassuseq assigiiaarnerusoq suliffillu patajaannerusoq sulisorisanut soqutiginarnerusoq ilimagineqarpoq, tamatumani aamma nunap immikkoortuini peqqinnissaqarfinni passussivinni kaju-minnannginnerusuni sulineq pineqarpoq.

Telemedicinimik atortoqarnerup nunap immikkoortuini attaveqarnikkut pissutsit oqilisaaffigisarai misileraaffiusuni misilittakkat takutippaat, taamaalilluni aamma illoqarfinni tamani nunaqarfinnilu periarfissaqarfiusuni (nunaqarfinni 50-it sinnerlugit inoqartuni) peqqinnissakkut sullissineq qulakkeerneqartarluni. Telemedicin nunap immikkoortuini peqqinnissaqarfiit suliassaannik naammassinninniarnemi pingaaruteqarluinnartutut isigineqarpoq. Taamaattumik nunap immikkoortuisa misileraaffiusut telemedicin annertuumik neriulluaateqarfigaat.

Nunap immikkoortuini peqqinnissaqarfiit sapinngisamik pitsaanerpaamik ingerlasinnaanerat qulakkeerniarlugu aningaasaliissutit pisariaqartitanut naapertuunnissaat, aammalu ineriartortitsinnermut aningaasasaqartitsinissaq, pingaaruteqartuupput. Tamanna nunap immikkoortuini misileraaffiusut misileraaffiusup sullississutaanik misissuinikkut ileqqaarutaasinnaasunik aallaqqaammut nassaarniarnerisut pisimavoq. Nunap immikkoortuini misileraaffiusuni assersuutigalugu nakorsaatit atortussamaatillu uninngasuutit ikilisinnerisigut ileqqaaruteqarsinnaaneq tullertut qulakkeerniarneqassaaq, kiisalu suliassat peqqinnissamut namminermut attuumassuteqanngitsut suliarinnittussarsiuunnerisigut.

Nunap immikkoortuini napparsimmaviit/nunap immikkoortuini peqqissaaviit avataanni peqqinnissakkut sullissinnermi pitsaassuseq makku aaqqissuussamik suliarinnerisigut qulakkeerniarneqarpoq:

- nakorsat, juumuut, timimik sungiusaasut, nerisaqarnermik ilitsersuisut, bioanalytikerit kiisalu nakorsaaserisut suliarlorlutik angalasarneri,
- telemedicinip, qarasaasiat atorlugit nalunaarsuiffiit (EPJ) il. il. atorneri,
- nunaqarfinni nakorsiartarfeqqat/napparsimmaveeqqat isorliunerusullu sullinneqarnerat,
- peqqinnissaqarfimmi sulisut tamaasa eqqarsaatigalugit ilinniartitsinnermik ingerlatsinerit.

Nakorsat suliassaannik peqqissaasunut nuussiartuaarnerup ineriartortittuarnissaa pingaarutilimmik inissisimavortaaq. Pinaveersaartitsinnermik peqqinnerunissamillu suliniutit peqqinnissaqarfimmi sulisunit tamanit, pingaartumilli sulisorisanit naartusunik, meeqqanik inuusuttuaqqanillu kiisalu utoqqarnik sullissisunit isumagineqassapput.

